

De Nederlandse Internationale AI-Strategie

AI voor waarden, welvaart en weerbaarheid

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding.....	4
Probleemschets.....	4
Uitgangspositie Nederland en Europa	5
Doelen	7
Internationale inzet.....	8
1. Versterken van het Nederlandse en Europese concurrentievermogen op AI	8
<i>Actielijn 1.1 – Versterken van het AI-ecosysteem via gezamenlijke investeringen.....</i>	<i>8</i>
<i>Actielijn 1.2 – Vergroten van internationale markttoegang voor het Nederlandse AI-ecosysteem ...</i>	<i>8</i>
<i>Actielijn 1.3 – Versterken van internationale partnerschappen voor AI-innovatie-, capaciteit en adoptie</i>	<i>8</i>
<i>Actielijn 1.4 - Nederland op de kaart zetten als duurzame AI-koploper</i>	<i>9</i>
2. Versterking van Nederlandse en Europese soevereiniteit op AI	9
<i>Actielijn 2.1 – Strategisch beheersen van afhankelijkheden in de AI-waardeketen</i>	<i>9</i>
<i>Actielijn 2.2 – Strategische partnerschappen aangaan in de AI-waardeketen</i>	<i>9</i>
<i>Actielijn 2.3 – Europa extern positioneren en strategisch communiceren</i>	<i>9</i>
<i>Actielijn 2.4 – Mitigeren van risico's rond strategische AI- capaciteiten.....</i>	<i>10</i>
3. Verantwoorde en veilige inzet van AI	10
<i>Actielijn 3.1 – Versterken en internationaliseren van normen en rechtsstatelijke principes voor AI</i>	<i>10</i>
<i>Actielijn 3.2 – Bevorderen van standaarden voor veilige en verantwoorde AI</i>	<i>11</i>
<i>Actielijn 3.3 – Beschermen van mensenrechten, democratische waarden en weerbaarheid in AI-toepassingen</i>	<i>11</i>
<i>Actielijn 3.4 – Versterken van internationale respons op AI-gedreven dreigingen</i>	<i>12</i>
Kennisopbouw en monitoring.....	12

Samenvatting

Artificiële intelligentie (AI) is als systeemtechnologie van invloed op onze economie, veiligheid en internationale verhoudingen. Landen en bedrijven die AI beheersen versterken daarmee hun concurrentiekracht, strategische autonomie, invloed en militaire capaciteiten. AI wordt in de huidige geopolitieke machtsstrijd steeds nadrukkelijker gezien als strategisch instrument om de internationale orde naar eigen hand te zetten. De ontwikkelingen gaan snel en vergen dat Nederland minder afhankelijk wordt van anderen voor technologie, infrastructuur, kennis en normen die onze toekomst mede bepalen.

Nederland kiest ervoor AI te benutten voor onze welvaart, veiligheid en maatschappelijke vooruitgang, en om onze publieke waarden te beschermen. Dat stelt ons voor drie opgaven: het versterken van het concurrentievermogen, het versterken van onze AI-soevereiniteit inclusief het veiligstellen van toegang tot de meest geavanceerde AI-modellen en het borgen van een verantwoorde en veilige inzet van AI. Deze internationale AI-strategie formuleert het kader en actielijnen voor een rijksbrede internationale inzet die deze opgaven ondersteunt.¹

De kansen zijn groot. AI kan productiviteit verhogen, innovatie versnellen en economische mogelijkheden creëren in sectoren waar Nederland al sterk in is, zoals hightech, chip- en machinebouw, biotechnologie, landbouw en voedsel, water, logistiek en zorg. AI biedt daarnaast kansen om onze veiligheid te versterken, bijvoorbeeld via betere cyberweerbaarheid en defensie-innovatie, en om de Nederlandse en Europese geopolitieke positie en invloed te vergroten. Internationaal zet Nederland daarom in op het versterken van de Europese AI-capaciteit en infrastructuur, betere internationale markttoegang voor Nederlandse AI-aanbieders, en op internationale samenwerking op het gebied van onderzoek, innovatie en talent.

Tegelijk zijn er ook risico's. De Europese AI-infrastructuur is sterk afhankelijk van niet-Europese aanbieders. In een context van toenemende geopolitieke spanningen is dat een economisch- en veiligheidsrisico en een uitdaging voor onze democratische rechtsstaat. Daarom werkt Nederland aan het terugdringen en voorkomen van risicovolle strategische afhankelijkheden in de mondiale AI-waardeketen, het versterken van internationale partnerschappen en het vergroten van de Europese slagkracht en invloed. We beschermen onze kennis, infrastructuur en investeringen, versterken AI governance, en vergroten onze weerbaarheid tegen AI-gedreven dreigingen, ook in het militaire domein.

Nederland heeft een sterke uitgangspositie en kan daarbij voortbouwen op onderscheidende strategische capaciteiten. We moeten internationaal hard aan de slag voor AI die onze welvaart, veiligheid en waarden versterkt. Dit doen we onder andere via versterking van bestaande partnerschappen en via selectieve inzet met gelijkgezinde landen in multilateraal verband, zowel binnen als buiten Europa.

¹ Nationale inzet draagt bij aan de genoemde opgaven maar valt buiten de scope van deze internationale strategie.

Inleiding

De snelle toename van het gebruik van artificiële intelligentie (AI) valt samen met toenemende geopolitieke instabiliteit. AI heeft grote invloed op onze samenleving, economie, internationale verhoudingen en het militaire domein. Tegelijkertijd worden het multilaterale systeem en de open wereldeconomie uitgedaagd. We bevinden ons in een nieuwe, minder voorspelbare internationale orde, waarin respect voor regels en gevestigde instituties minder vanzelfsprekend zijn. Binnen die verschuivende orde groeit de geopolitieke rol van een beperkt aantal landen én een nieuwe categorie spelers: technologiebedrijven.

De invloed van AI op de internationale verhoudingen vraagt van Nederland een strategische en gecoördineerde internationale inzet. Deze interdepartementale internationale AI-strategie (IAIS) schetst hoe het kabinet hieraan de komende jaren uitvoering zal geven. De strategie richt zich op het zo positioneren van Nederland en Europa dat AI onze welvaart en concurrentiekracht versterkt, onze strategische autonomie en weerbaarheid in de AI-waardeketen vergroot, en de ontwikkeling en inzet van AI waarborgt in lijn met onze waarden, mensenrechten en veiligheid. Daarmee bouwt deze strategie voort op actuele nationale, Europese en internationale regelgeving en beleidskaders op het gebied van AI en digitalisering.² Hierbij baseren we ons op de kennis die ons nu ter beschikking staat in het besef dat technologische ontwikkelingen snel gaan. Bij de uitvoering zal de strategie daarmee continu rekening moeten houden.

Probleemschets

AI is een essentiële factor geworden voor economische productiviteit, maatschappelijke ontwikkeling, (geo)politieke macht en militaire capaciteiten. Het biedt grote kansen voor onze brede welvaart, veiligheid en de aanpak van maatschappelijke uitdagingen. AI biedt mogelijkheden om de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDGs) versneld te behalen, onder meer via sneller medisch onderzoek, efficiëntere en duurzamere energie- en voedselsystemen, en betere toegang tot onderwijs en publieke diensten wereldwijd. Landen en bedrijven die AI vroeg prioriteit hebben gegeven, beschikken nu al over strategische voordelen die hun macht en concurrentiepositie versterken.

De Verenigde Staten en China investeren al langer fors in AI vanuit de overtuiging dat een voorsprong in AI bepaalt wie dominant zal zijn op het wereldtoneel. Hun technologische voorsprong, toegang tot energie, data en rekenkracht, kapitaal en talent overtreffen die van Europa, door een samenspel van invloedrijke technologiebedrijven en gerichte overheidssteun. China zet sterk in op de beïnvloeding van internationale norm- en standaardontwikkeling, in lijn met de eigen belangen en staatsgerichte visie. Grote technologieaanbieders proberen landen afhankelijk te maken van hun digitale aanbod. Wie de AI-waardeketen, van grondstoffen en chips tot cloud, data, modellen en applicaties beheerst, heeft grote

² Zie onder meer de Internationale Cyberstrategie 2023-2028, Overheidsbrede visie op generatieve AI (2024), Nationale Technologie Strategie (2024), Nederlandse Digitaliseringsstrategie (2025), Defensie Strategie Industrie en Innovatie (2025), de EU AI-verordening (2024), het EU AI Continent Actieplan (2025), het Kaderverdrag over AI, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat van de Raad van Europa (2024), het Rapid Adoption Action Plan van de NAVO (2025), de UNESCO-aanbeveling Ethiek en AI, de Global Digital Compact van de VN (2024) en de Kabinetsreactie op het AIV-rapport "AI: Technologie, macht en democratische waarden in het Nederlands buitenlandbeleid (2025) en de oprichting van de Taskforce Toekomstige Welvaart en Verdienvermogen (2026).

invloed op het gebied van economie, veiligheid, waarden en kennis. Nederland heeft met een sterke halfgeleiderindustrie een unieke positie in de AI-waardeketen die internationaal wordt onderkend.

Naast kansen, brengt AI uiteenlopende maatschappelijke en veiligheidsrisico's met zich mee.³ Het gaat hierbij om misbruik, zoals AI-gedreven cyberaanvallen en desinformatiecampagnes, maar ook om systemen die fouten maken of onvoorspelbaar gedrag vertonen en de fundamentele veranderingen in het militaire domein. Daarnaast zijn er systemische risico's, zoals het hoge energie- en ruimteverbruik van datacenters en aantasting van de menselijke autonomie. Deze risico's zijn vaak grensoverschrijdend en raken direct aan internationale veiligheid, stabiliteit, mensenrechten en onze waarden (democratie, rechtstaat en individuele vrijheden).

Bovendien kan de concentratie van marktmacht rond cruciale AI-infrastructuur en modellen bij een beperkt aantal technologiebedrijven de internationale economie ontwrichten en ervoor zorgen dat al kwetsbare landen steeds verder achterop raken, met gevolgen voor internationale verhoudingen en stabiliteit. Ook roept de machtsconcentratie vragen op over democratische controle, toegang tot modellen en diensten en de daarin verankerde waarden en aannames.⁴ Zonder publieke waarborgen kan AI worden ingezet door actoren die onze veiligheid of democratie, bedoeld of onbedoeld, ondermijnen.

AI ontwikkelingen spelen zich af in een context van structurele onzekerheid, zoals hoe internationale machtsverhoudingen zich ontwikkelen en wat voor impact AI op middellange termijn heeft op economieën en samenlevingen. De snelheid waarmee AI zich ontwikkelt loopt structureel voor op het vermogen van staten om gezamenlijk afspraken te maken over verantwoord gebruik. Het aantal internationale fora waarin dit wordt geprobeerd is de afgelopen jaren echter sterk gegroeid. Deze pogingen zijn vaak ook versnipperd en weinig samenhangend. Bovendien lopen de visies en belangen van belangrijke spelers sterk uiteen. Daardoor blijft de impact van internationale afspraken achter.

Bovenstaande ontwikkelingen leiden tot drie kernvragen:

1. *Hoe positioneren we Nederland en Europa zodanig op internationale markten dat AI onze welvaart en concurrentiekracht versterkt?*
2. *Hoe vergroten we onze strategische autonomie en weerbaarheid in de AI-waardeketen ter bescherming van onze veiligheid en economie?*
3. *Hoe waarborgen we dat AI zich ontwikkelt in lijn met onze waarden en mensenrechten en dat de risico's voor veiligheid en samenleving beheersbaar blijven?*

Uitgangspositie Nederland en Europa

Voor Nederland staat verantwoorde inzet van AI centraal: het benutten van de kansen van AI voor welvaart, veiligheid en maatschappelijke vooruitgang, met behoud van een vrije, veilige en open samenleving waarin technologische ontwikkeling mensenrechten, democratische waarden, rechtsstatelijkheid, duurzaamheid en internationale stabiliteit versterkt. Een sterke nationale en Europese positie in de internationale AI-waardeketen vergroot daarin de effectiviteit van ons internationaal optreden.

³ Zie o.a. [International AI Safety Report](#), 2026.

⁴ AIV advies "AI: technologie, macht en democratische waarden in het Nederlandse buitenlandbeleid", 17 juni 2025.

Economische en technologische positie

Europa beschikt over stevige bouwstenen voor een concurrerende AI-positie als talent, onderzoeksinstituten van wereldklasse (zoals Imec), geavanceerde machines om chips te maken (ASML, ASM) en een grote interne markt. Kijkend naar de technologische *stack* die er voor AI nodig is wordt er in vergelijking met de VS en China in Europa aanzienlijk minder geïnvesteerd in de ontwikkeling van eigen geavanceerde AI-modellen, -applicaties en -infrastructuur (energievoorziening en netcapaciteit, AI design, AI chips). Daardoor is in vergelijking met de VS beperkte AI-rekenkracht aanwezig in Europa. Mede door gebrek aan durfkapitaal en een gefragmenteerde interne markt, blijft de opschaling beperkt. De toepassing van AI in bedrijfs- en productieprocessen, publieke dienstverlening en sectorale oplossingen biedt Europa en Nederland perspectief op een sterke internationale positie. Nederland excelleert met name in hightech-landbouw en voedselproductie, (maritieme) logistiek, chip- en machinebouw en de *life sciences & health* sector.

Strategische positie en soevereiniteit

Toegang tot geavanceerde AI gaat in toenemende mate invloed hebben op onze veiligheid, welvaart, en waarden. Om deze toegang te bevorderen moet worden gekeken naar zowel afhankelijkheden als eigen troeven in de waardeketen. Europese bedrijven, overheden en onderzoeksinstituten zijn voor civiele én militaire toepassingen voor een groot deel afhankelijk van technologie in handen van actoren buiten Europa. De oorlog in Oekraïne, de conflicten in het Midden-Oosten en recente handelsspanningen illustreren dat afhankelijkheden directe gevolgen kunnen hebben voor onze veiligheidsbelangen. Door AI nemen ook de schaal en complexiteit van cyberaanvallen toe en het vraagt effectief gebruik van AI om ons hier tegen te weren.

Volledige onafhankelijkheid in de AI-waardeketen is geen haalbaar noch een wenselijk doel. Realistischer is het te sturen op afbouwen en voorkomen van risicovolle strategische afhankelijkheden, te diversifiëren in handelspartners, alsook te investeren basiskennis- en ontwikkeling en in eigen capaciteit op die plekken in de waardeketen waar Nederland onmisbaar kan zijn of blijven, sterk in is of kan worden.

Nederland en de EU hebben verschillende sterke punten. Ten eerste heeft de EU een markt van 450 miljoen relatief welvarende consumenten, waarvan de omvang ruimte biedt om eisen te stellen aan AI op de Europese markt die mondiaal doorwerken. Ten tweede speelt Nederland met zijn halfgeleiderindustrie een onmisbare rol in de mondiale AI-waardeketen. Dat biedt economische en diplomatieke voordelen. Zo was Nederland in Europese context de aanjager van de *Semicon Coalition*. Ten derde heeft Nederland zich in het afgelopen decennium ontwikkeld tot internationaal erkende speler in het cyberdomein. Een goede informatiepositie, internationale responsmechanismen en publiek-private samenwerking vormen een basis om AI-gerelateerde cyberdreigingen vroegtijdig te adresseren en weerbaarheid te vergroten. Ten slotte heeft Nederland ook een sterk kennisecosysteem waarvan de instellingen goed zijn ingebed in Europese netwerken van onderzoek en innovatie. Dit zorgt voor een brede en stevige kennisbasis van wereldniveau die innovatie blijft voeden. Tezamen geeft dit Nederland een goede uitgangspositie om de internationale inzet vorm te geven.

Positie op het gebied van normering en standaarden

De EU biedt met haar AI-verordening een regulerend kader voor de ontwikkeling en gebruik van verantwoorde AI. Dankzij de omvang van de Europese markt en Europa's positie als *first mover* heeft Europese regelgeving de potentie om de mondiale standaard te worden. Diverse landen buiten de EU gebruiken de verordening reeds als referentie voor eigen wet- en regelgeving.⁵ De internationale kracht van Europese regulering wordt versterkt door effectieve handhaving en de eigen technologische ontwikkelcapaciteit. Nederland heeft zich in de onderhandelingen sterk ingezet voor een robuust regulerend kader voor verantwoorde AI en heeft ook een voortrekkersrol gespeeld in de internationale kennisdeling over toezicht op AI.

Nederland draagt deze normatieve lijn ook uit in het internationale veiligheidsdomein, zodat verantwoorde AI bijdraagt aan veiligheid, strategische stabiliteit, bescherming van mensenrechten en het bevorderen van de internationale rechtsorde. Zo heeft Nederland verantwoord gebruik van AI in het militaire domein op de internationale agenda gezet en draagt het nog altijd bij aan internationale uitwisseling en beleidsontwikkeling. Op cybervlak vervult Nederland een vergelijkbare rol, met actieve cyberdiplomatie gericht op het vergroten van digitale weerbaarheid en verantwoord gebruik van AI, inclusief in het militaire domein en online mensenrechten⁶.

Nederland zet zich ervoor in dat mondiale AI-ontwikkeling internationale stabiliteit en democratieën versterkt in plaats van ondermijnt en dat landen zonder eigen AI-capaciteit toegang krijgen tot de kansen die AI biedt, met oog op behoud van digitale soevereiniteit. Een Europees AI-aanbod waarin mensenrechten zijn geborgd, kan een belangrijk normatief en praktisch alternatief vormen.

Doelen

Tegen deze achtergrond organiseert Nederland zijn internationale inzet op AI langs drie doelen waarbij concurrentievermogen een voorwaarde is om economisch en strategisch relevant te blijven, we met technologische soevereiniteit onze belangen beschermen, en we met verantwoorde en veilige inzet onze waarden borgen.

1. Versterking van het Nederlandse en Europese verdien- en concurrentievermogen op AI — het ondersteunen van Nederlandse AI-aanbieders bij export, het aantrekken van investeringen en talent en positioneren op strategische markten wereldwijd voor onze welvaart en weerbaarheid. De nadruk ligt hier op de sectoren waarin Nederland onderscheidend is, waaronder hightech-landbouw en voedsel, (maritieme) logistiek, chip- en machinebouw, life sciences & health sector en de defensie-industrie.

2. Versterking van Nederlandse en Europese soevereiniteit op AI — het afbouwen van risicovolle strategische afhankelijkheden in de AI-waardeketen, het behouden, versterken en strategisch inzetten van onze relevantie en kennis in die keten, het inzetten van de Europese marktmacht en het vergroten van onze weerbaarheid tegen AI-gedreven dreigingen.

3. Verantwoorde en veilige inzet van AI — het vormen, vastleggen en uitdragen van normen, regels en standaarden voor AI in lijn met mensenrechten, internationaal recht en democratische principes; het

⁵ Bv. Zuid-Korea: *AI Basic Act*, Brazilië *Bill No. 2338/2023*.

⁶ De Freedom Online Coalition werd in 2011 opgericht in Den Haag met de Verenigde Staten. De coalitie telt meer dan 40 landen en zet zich in voor de bescherming van mensenrechten online.

vergroten van de democratische en maatschappelijke weerbaarheid tegen de risico's van AI-gebruik; en internationale inzet voor een mondiale AI-ontwikkeling die stabiliteit versterkt, AI-gedreven onderdrukking door autocratische regimes tegengaat, en de kansen van AI toegankelijk maakt voor landen met weinig of geen eigen AI-capaciteiten.

Internationale inzet

1. Versterken van het Nederlandse en Europese concurrentievermogen op AI

Het Nederlandse en Europese verdien- en concurrentievermogen op AI vraagt om gerichte versterking van de positie in de mondiale AI-waardeketen. Dit biedt niet alleen kansen voor het toekomstig verdienvermogen, maar is ook van strategisch belang. De inzet richt zich op die onderdelen van de keten en toepassingsdomeinen waarin Nederland economisch onderscheidend is en internationaal kan uitblinken. Door innovatie, export, investeringen, onderzoek en talentstromen te bevorderen in strategische markten en sectoren en door brede publiek-private samenwerking in o.a. sterke kennisecosystemen vergroot Nederland zijn economische slagkracht en internationale invloed.

Actielijn 1.1 – Versterken van het AI-ecosysteem via gezamenlijke investeringen

Nederland zet zich binnen de EU in voor gezamenlijke projecten die Europese sterke posities versterken en kwetsbaarheden aanpakken in lijn met onder andere het *AI Continent Action Plan* en de *AI Apply Strategy*. Daarbij gaat het om een gecoördineerde uitrol van grootschalige projecten met bijbehorende investeringsagenda, waarvoor publiek-private samenwerking van groot belang is, zoals die met kennisinstellingen en de AI-fabrieken. Nederland draagt bij aan concurrerende randvoorwaarden en een sterk investeringsklimaat, zodat Europese technologiebedrijven kunnen floreren en industriële AI-toepassingen kunnen worden ontwikkeld, opgeschaald en breed toegepast. Nederland streeft in Europees verband naar de uitbouw van AI-infrastructuur en een gezamenlijk ecosysteem voor AI-halfgeleiderontwerp, inclusief versterking van de Europese halfgeleiderproductiecapaciteit.

Actielijn 1.2 – Vergroten van internationale markttoegang voor het Nederlandse AI-ecosysteem

Op dit moment is de Nederlandse AI-sector nog relatief klein en is er een internationale afzetmarkt nodig om op te kunnen schalen. Middels economische diplomatie, innovatie- en handelsinstrumenten en het postennet bevordert het kabinet de toegang van Nederlandse AI-aanbieders tot relevante markten wereldwijd evenals investeringen in Nederlandse AI-bedrijven. Deze inzet richt zich met name op industrie sectoren waarin Nederland een sterke positie heeft, zoals hightech-maakindustrie, landbouw en voedsel, water en deltatechnologie, logistiek, *life sciences & health* en defensie. Via sectorale missies, gerichte en meerjarige programmering, worden Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen ondersteund bij internationale innovatiesamenwerking en internationaal zakendoen.

Actielijn 1.3 – Versterken van internationale partnerschappen voor AI-innovatie-, capaciteit en adoptie

Nederland ontwikkelt internationale partnerschappen die het Nederlandse en Europese AI-ecosysteem versterken en daarmee bijdragen aan de internationale positionering van Nederland en de EU. Bilateraal werkt Nederland met strategische partners binnen en buiten Europa aan gezamenlijke ontwikkeling van de AI-industrie, toegang tot test- en toepassingsomgevingen, talentmobiliteit en kennis, zodat Nederlandse en Europese sterktes in de AI-waardeketen worden verdiept en strategischer benut.

Actielijn 1.4 - Nederland op de kaart zetten als duurzame AI-koploper

Met het Actieprogramma Duurzame Digitalisering zet Nederland in op duurzaam concurrentievermogen via de twin transition. Daarbij is speciale aandacht voor de impact van AI op duurzaamheid en klimaat, bijvoorbeeld door energiezuinige AI, verantwoord gebruik en groene datacentra te stimuleren. Internationale en Europese samenwerking is hierbij essentieel. Nederland werkt daarom actief samen met lidstaten en de Europese Commissie op het gebied van AI, innovatie en data voor de groene transitie, en neemt deel aan de internationale *Sustainable AI Coalition*.

2. Versterking van Nederlandse en Europese soevereiniteit op AI

De huidige afhankelijkheid van niet-Europese aanbieders voor geavanceerde AI-modellen, rekenkracht en infrastructuur brengt risico's mee voor onze economische en nationale veiligheid. Deze inzet richt zich op het versterken van Nederlandse en Europese sleutelposities in de AI-waardeketen, het strategisch benutten van onze marktmacht en reguleringskracht en het afbouwen van risicovolle strategische afhankelijkheden. Hierbij betrekken we een breed palet van belangen.

Actielijn 2.1 — Strategisch beheersen van afhankelijkheden in de AI-waardeketen

Nederland zet zich in EU-verband in voor een gezamenlijke aanpak om risicovolle strategische afhankelijkheden in de AI-waardeketen terug te dringen. Zo stimuleert Nederland de ontwikkeling en het gebruik van open en Europese AI-taalmodellen. Daar waar Europa onvoldoende eigen (geavanceerde) AI-capaciteiten heeft, werkt Nederland samen met EU-partners aan het veiligstellen van toegang tot noodzakelijke AI-capaciteiten, met waarborgen voor veiligheid, betrouwbaarheid en bescherming van fundamentele rechten. Voorts neemt Nederland initiatief voor versterking en coördinatie van het externe optreden van de EU op het gebied van AI.

Actielijn 2.2 — Strategische partnerschappen aangaan in de AI-waardeketen

Nederland versterkt, aanvullend op de partnerschappen die de EU aangaat met derde landen, partnerschappen met landen die sleutelposities innemen in de AI-waardeketen. Deze kunnen onder andere betrekking hebben op de *Future of Compute*, inclusief de industrie van halfgeleiders, AI-chips, kritieke grondstoffen, cloud-infrastructuur, defensie-innovatie en onderzoek. Waar mogelijk en wenselijk, blijft Nederland aansluiting houden bij de AI-koplopers en zet Nederland in op samenwerking met gelijkgezinde *middle powers*. Het Nederlandse postennetwerk wordt toegerust met meer kennis om de Nederlandse posities met gezag uit te kunnen dragen, kansen te signaleren en AI-samenwerking vorm te geven. Daarbij zal Nederland sterker dan voorheen de dialoog aangaan met bedrijven in de AI-waardeketen en waar nodig ook op politiek niveau de dialoog voeren.

Actielijn 2.3 — Europa extern positioneren en strategisch communiceren

Nederland zet zich binnen de EU in voor een meer assertieve, coherente externe AI-agenda, waarin AI structureel wordt geïntegreerd in het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid, het Gemeenschappelijke Veiligheids- en Defensiebeleid en in digitale- en cyber partnerschappen met derde landen. Nederland zet in op samenwerking met de Europese Commissie om de positie van de EU als gezamenlijk blok sterker en strategischer te benutten met gecoördineerde, gezamenlijke strategische communicatie over AI richting derde landen en technologiebedrijven, inclusief partijen waar Europa nu

afhankelijk van is. Nederland zal het aanstaande EU-voorzitterschap in 2029, en de aanloop daar naartoe, actief benutten om deze externe agenda en communicatie van de EU te versterken en te verankeren.

Bij de selectie van partners worden economische, veiligheids- en rechtsstatelijke belangen in samenhang afgewogen. Ook zet Nederland in op een strategische invulling van de internationale samenwerking van de EU met derde landen op het gebied van AI, door AI waar relevant te integreren in de Digitale Partnerschappen, Digitale Dialogen, Cyber Dialogen en Veiligheid- en Defensiepartnerschappen.

Actielijn 2.4 — Mitigeren van risico's rond strategische AI- capaciteiten

Nederland zet zijn nationale en Europese instrumentarium voor nationale en economische veiligheid gericht in om ongewenst eindgebruik van AI-technologie te voorkomen en strategische kennis en infrastructuur te beschermen. Dit omvat exportcontrole op *dual use* AI-toepassingen, het voorkomen van ongewenst weglekken van hoogwaardige AI-kennis en het zorgvuldig toetsen van buitenlandse investeringen in sensitieve AI-capaciteiten. Samen met gelijkgezinde landen verkent Nederland aanvullende vormen van internationale governance gericht op verantwoord gebruik en toezicht op krachtige AI-infrastructuur, zoals *compute governance*, om risico's van misbruik en escalatie te beperken.

3. Verantwoorde en veilige inzet van AI

Verantwoorde en veilige inzet van AI is essentieel om mensenrechten, de democratische rechtsstaat en internationale stabiliteit te beschermen. Deze inzet richt zich op het vormen en uitdragen van normen, regels en standaarden voor AI in lijn met deze waarden, en op het vergroten van de democratische en maatschappelijke weerbaarheid tegen de risico's van AI-gebruik. Via gerichte inzet in multilaterale fora, standaardisatieprocessen en partnerschappen bevordert Nederland dat AI wereldwijd bijdraagt aan stabiliteit en duurzame ontwikkeling, in plaats van aan onderdrukking en conflict.

Actielijn 3.1 — Versterken en internationaliseren van normen en rechtsstatelijke principes voor AI

Nederland zet zich in voor de ontwikkeling en versterking van internationale normen en rechtsstatelijke kaders voor verantwoorde AI, in lijn met mensenrechten, internationaal recht en democratische principes. Samen met gelijkgezinde partners draagt Nederland de AI-verordening, het AI-kaderverdrag van de Raad van Europa en de UNESCO *Recommendation on the Ethics of AI* uit als referentiepunten voor een risico-gebaseerde aanpak waarbij veiligheid en mensenrechten hand in hand gaan. Nederland zet zich in voor verbreding van de groep landen die zich bij deze aanpak aansluiten,⁷ onder meer via ons voorzitterschap van de Raad van Europa in 2027.

Nederland richt zijn AI-diplomatie op een beperkt aantal strategische coalities met gelijkgezinde partners en multilaterale processen die de meeste kans bieden om Europese en andere normen internationaal navolging te geven. We beoordelen multilaterale initiatieven kritisch op meerwaarde en overlap en zetten samen met EU-partners in op versimpeling, het tegengaan van doublures en voldoende flexibiliteit om op nieuwe AI-ontwikkelingen in te spelen.

Nederland blijft zich inzetten voor internationale normering en het delen van *best practices* rondom het verantwoord gebruik van AI in het militaire domein, ter bevordering van onze eigen veiligheid en die van

⁷ Denk hierbij aan het RvE AI-kaderverdrag, VN-kaders, de OESO, het Global Partnership on AI en de Freedom Online Coalition (FOC).

bondgenoten. Dit doet Nederland via multistakeholderprocessen, zoals REAIM⁸ en binnen de VN, en waar relevant in afstemming met processen in de EU en de NAVO. Daarnaast neemt Nederland het initiatief om, samen met gelijkgezinde landen, defensie-gerelateerde kennisinstituten en het bedrijfsleven, gezamenlijk onderzoek te doen naar de randvoorwaarden voor verantwoorde ontwikkeling en inzet van AI in het militaire domein. Ook bekleedt Nederland van 2024 – 2026 het voorzitterschap van de *Group of Governmental Experts on Lethal Autonomous Weapons Systems* waarin wordt besproken hoe bestaande internationale afspraken, waaronder het humanitair oorlogsrecht, van toepassing zijn op nieuwe technologische ontwikkelingen op het gebied van autonome wapensystemen en de noodzaak van nieuwe afspraken hierover wordt verkend.

Actielijn 3.2 — Bevorderen van standaarden voor veilige en verantwoorde AI

Nederland bevordert, in EU-verband en samen met gelijkgezinde partners en bedrijven, de ontwikkeling en toepassing van technische standaarden die de veiligheid, transparantie en verantwoordingsplicht van AI-systemen borgen en die mensenrechten, rechtsstaat en maatschappelijke effecten expliciet meewegen. Nederland profileert hiermee het Europese en Nederlandse AI-aanbod internationaal als veilig, verantwoord en betrouwbaar. Omdat internationale standaardisatie in hoge mate bepalend is voor de feitelijke invulling van AI-normen en marktoegang, verkent het kabinet hoe Nederland hier een actievere en meer strategische rol kan spelen in samenwerking met gelijkgezinde landen.

Door gericht en gecoördineerd deel te nemen aan Europese en internationale standaardisatieprocessen, kan Nederland invloed uitoefenen op de technische invulling van AI-systemen en bijdragen aan het verankeren van publieke waarden in mondiale markten. Dit versterkt niet alleen de veiligheid en betrouwbaarheid van AI, maar vergroot ook de internationale concurrentiepositie en markttoegang van Nederlandse en Europese partijen. Nederland verbindt AI-governance, standaardisatie en capaciteitsopbouw door initiatieven als de *Capacity Building Journey* voor AI-standaarden en de opbouw van een internationaal *AI Standards & Policy Network*, dat landen, standaardisatieorganisaties en beleidsmakers structureel met elkaar verbindt rond interoperabiliteit en implementatie van internationale standaarden.

Actielijn 3.3 — Beschermen van mensenrechten, democratische waarden en weerbaarheid in AI-toepassingen

Nederland werkt internationaal met partners aan de bescherming van mensenrechten, democratische waarden en maatschappelijke weerbaarheid bij de ontwikkeling en inzet van AI. Via o.a. EU-, NAVO-, VN- en Raad van Europa-kaders, coalities en bilaterale dialogen, ook met landen uit het mondiale zuiden, agendeert Nederland AI-gerelateerde risico's zoals discriminatie, desinformatie, cyberdreigingen, buitenlandse beïnvloeding en overmatige afhankelijkheid van AI-systemen. Nederland deelt praktijkvoorbeelden zoals het algoritmeregister voor transparantie, steunt maatschappelijke organisaties en bevordert gezamenlijke analyses, kennisdeling en *best practices* om normen te verankeren in beleid, toezicht en praktijk. Daarbij kijkt Nederland ook naar de samenloop van AI toepassingen met kwantum en biotechnologie.

Nederland draagt actief bij aan de doorontwikkeling en effectieve implementatie van de AI-verordening door Europese coördinatie en praktische uitwisseling te versterken. Daarnaast zal Nederland de

⁸ Nederland heeft in 2023 het initiatief genomen om het *Responsible AI in the Military Domain* (REAIM) proces op te zetten en heeft de eerste VN resolutie op AI in het militaire domein geïntroduceerd in 2024.

aansluiting zoeken bij het *International Network for Advanced AI Measurement, Evaluation and Science*. Het kabinet verkent aanvullend de wenselijkheid en haalbaarheid van de oprichting van een Nederlands AI Veiligheidsinstituut. Het kabinet houdt daarbij rekening met de verschillende bestaande instituten die onze overheid reeds voorzien van advies en expertise op het gebied van AI.

Actielijn 3.4 — Versterken van internationale respons op AI-gedreven dreigingen

Nederland werkt internationaal samen om AI-gedreven dreigingen, zoals geavanceerde cyberaanvallen, desinformatie, buitenlandse beïnvloeding en risicovolle militaire toepassingen van AI, tijdig te signaleren, te voorkomen en te beperken. In multilaterale en coalitieverbanden zet Nederland in op afspraken over veilige ontwikkeling, toegang tot en inzet van AI, transparantie en effectieve (crisis)respons om het risico op misbruik en ongecontroleerde escalatie te verkleinen.

Kennisopbouw en monitoring

De internationale inzet op AI raakt vrijwel alle beleidsterreinen en kan alleen effectief zijn als Nederland met één samenhangend narratief opereert. Daarom wordt deze strategie rijksbreed uitgevoerd, waarbij de departementen hun eigen verantwoordelijkheden blijven nemen. Een centrale coördinatie en kennisopbouw is daaraan voorwaardelijk.

Kennisopbouw

Investeren in de kennis en vaardigheden van diplomaten en andere internationaal actieve ambtenaren is essentieel om Nederland effectief te laten opereren in het huidige geopolitieke klimaat. Door AI ook in het diplomatieke werk zelf verantwoord in te zetten, kunnen we onze internationale positie en strategische belangen versterken. Daarnaast biedt dit de mogelijkheid om op het gebied van bedrijfsmatige AI-toepassingen meer te leren van internationale partners. Bij de uitwerking van deze opdracht wordt samengewerkt met rijksbrede initiatieven zoals het AI Competentiecentrum dat momenteel in ontwikkeling is.

Monitoring

Gezien de snelle en tot op zekere hoogte lastig te voorspellen ontwikkeling van AI is het niet mogelijk alle toekomstige kansen en risico's die AI biedt nu al te kennen, noch te weten welke internationale dynamieken die teweeg brengen en welke acties dat van ons vraagt. Daarom zal het kabinet internationale technologische ontwikkelingen blijven monitoren om daar zo goed mogelijk op te kunnen anticiperen. In een tweejaarlijkse schriftelijke rapportage wordt de Kamer van de voortgang in de uitvoering van deze strategie geïnformeerd. Daarbij zullen de doelstellingen, uitgangspunten en de geformuleerde handelingsperspectieven tegen het licht van voortgaande technologische en internationale ontwikkelingen worden gehouden.